

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับวัฒนธรรมของชนเผ่ากะเหรี่ยง
บ้านเมืองงาม อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน : นางสาวพิสมัย อะโน

ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต : สาขาวิชาการศึกษาอนุรักษนิยม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยงยุทธ	เปลี่ยนผดุง	ประธานกรรมการ
อาจารย์ วิสิทธิ์	วานิช	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุสิต	ดวงสา	กรรมการ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาถึง ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับวัฒนธรรมใน
ด้านการศึกษา ได้ทำการศึกษาถึงสภาพการจัดการศึกษาที่จัดให้กับคนในชุมชน ได้แก่ การศึกษา
ตามธรรมชาติวิสัย การศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษาอนุรักษนิยมโรงเรียน ส่วนด้านวัฒนธรรม
ได้ทำการศึกษาถึงวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ด้านการผลิต ด้านความเชื่อ และด้านความ
สัมพันธ์ ในการวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่หมู่บ้านเมืองงาม อำเภอแม่เมาะ
จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยเผ่ากะเหรี่ยง

การเก็บรวบรวมข้อมูลในด้านการศึกษาในระบบโรงเรียน และการศึกษาอนุรักษนิยม
โรงเรียน ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร หลักสูตร เนื้อหารายงานการปฏิบัติงาน และการ
สัมภาษณ์ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสังเกตกิจกรรมที่เกิดขึ้นในการจัดการศึกษา ส่วนการ
เก็บข้อมูลการศึกษาตามธรรมชาติวิสัยและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตในชุมชน ทำการศึกษา
โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และ ใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาทั้งหมดถูกแยกแยะออกเป็นหมวดหมู่ และนำมาวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับวัฒนธรรมชุมชน แล้วนำการเสนอโดยการบรรยายและอธิบาย

การศึกษาด้านวัฒนธรรม พบว่า วัฒนธรรมด้านการผลิต กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตจะหมุนเวียนไปตามฤดูกาล และขึ้นอยู่กับสภาพของภูมิอากาศ มีการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ งานจักสาน และการทอผ้า ส่วนวัฒนธรรมด้านความเชื่อ พบว่า มีความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ ความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติ มีการให้คุณค่าความหมายต่อสรรพสิ่งที่อยู่รอบตัว ส่วนวัฒนธรรมด้านความสัมพันธ์ มีการจัดระบบความสัมพันธ์ โดยมีคนเป็นจุดศูนย์กลางเชื่อมโยงกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว เป็นความสัมพันธ์ของคนกับคน คนกับธรรมชาติ คนกับสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ ซึ่งวัฒนธรรมเหล่านี้แสดงออกในรูปแบบของประเพณี พิธีกรรม และกิจกรรมต่าง ๆ

ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาตามธรรมชาติวิสัยเป็นการศึกษาที่เกิดขึ้นเองภายในชุมชน การศึกษานี้มักจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ตรง โดยวิธีการลงมือปฏิบัติแทบทั้งสิ้น สิ่งที่ศึกษาก็มักจะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินวิถีชีวิต และกระบวนการศึกษานี้ก็สามารถเกิดขึ้นได้ทุกระยะของชีวิต ส่วนด้านการศึกษาในระบบโรงเรียน พบว่า ได้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบอยู่คือ โรงเรียนบ้านเมืองงาม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ส่วนด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนพบว่า ได้มีหลายหน่วยงานจากภาครัฐ เข้าไปจัดการศึกษาให้กับคนภายในชุมชน ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมอนามัย กรมอาชีวศึกษา กรมป่าไม้ กรมการศึกษานอกโรงเรียน

ผลของการวิจัย พบว่า การศึกษาตามธรรมชาติวิสัยเป็นกระบวนการศึกษาที่มีความสัมพันธ์สอดคล้อง เหมาะสมกับวัฒนธรรมและการดำเนินวิถีชีวิตของคนในชุมชนมากที่สุด ส่วนการศึกษาในระบบโรงเรียนกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จัดให้กับคนในชุมชนนั้น พบว่า บางเนื้อหา บางโครงการก็มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับวัฒนธรรมและการดำเนินวิถีชีวิตของคนในชุมชน และก็มีบางเนื้อหาบางโครงการที่ไม่มีความสอดคล้องและไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรม และสภาพความเป็นจริงของชุมชน

Thesis Title : Relationship Between Education and the Culture of
the Karen Group in Ban Muang Ngam, Mae Ai District,
Chiang Mai Province

Author : Miss Pissamai Ano

M.Ed. : Nonformal Education

Examining Committee :

Assist.Prof. Yongyuth Plianpadung Chairman

Lecturer. Visut Vanich Member

Assist.Prof. Dr.Dusit Duongsaa Member

Abstract

The objective of this research is to study the relationship between education and culture of the community. The study put the emphasis on educational systems provided for people in the community: informal education, formal education, non-formal education. In regards to culture, the study focused on way of life, production, beliefs and human relations. All of data for this research were collected from the community of the Karens, a minority group in Muang Ngam Village, Mae Ai District, Chiang Mai Province.

The data of formal and non-formal education were gathered through various means : searching informations from materials, curriculums, reports, interviewing, and observing educational

activities existed. The collection of informal education and culture related to the people's ways of life was based on non-structured interviews, participatory and non-participatory observations.

All of the data collected were classified into categories and analyzed in order to show how education was related to community culture. Then, the analysis was presented in form of description and explanation.

From the study of culture, it was found that the culture of production and activities related were rotated due to seasons and climate. The productions included planting, raising animals, bamboo and textile weaving.

In terms of beliefs, the study found that there were beliefs in nature and the supernatural among people who put values in all things around them. The culture of human relations was rather systematic. Man was supposed to be a center which is related to all things around him. Consequently, there were relationships between man and man, man and nature, man and the supernatural. These beliefs were illustrated through customs, rites, and various activities.

The study of education found that the informal education which occurred by itself in the community was acquired by experience from practical works. And what people learnt from the community was mostly about leading their lives: This kind of learning could occur in any period of life. Beside the formal education which was conducted directly by Muang Ngam School, there were also other state working units operating non-formal education in the area. Those working

units included the Community Development Department, the Agricultural Extension Department, the Health Department, the Vocational Education Department, the Royal Forest Department, the Non-Formal Education Department.

The research findings were as follows. The form of education which was most relevant and appropriate to culture and way of life of the community was informal education. Only certain contents and projects of formal and non-formal education are relevant and appropriate to culture and way of life of the community while some others were neither relevant nor applicable to the situations in real life.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved